

Õiguskantsleri Kantselei

Andres Olesk
Juhatuse liige
OÜ Valga Puu
annika@valgapuu.ee

Teie 20.01.2026 nr

Meie 17.02.2026 nr 14-5/260378/2601407

Lugupeetud juhatuse liige

Pöördusite õiguskantsleri poole, kuna leiate, et keskkonnaministri 08.06.2022 määrusega nr 26 „[Eesti looduse infosüsteemi põhimäärus](#)“ (määrus nr 26) piiratakse ülemäära äriühingu ettevõtlusvabadust. Teie hinnangul seisneb piirang selles, et Keskkonnaametil pole õigust Eesti looduse infosüsteemi tehtud vääriselupaiga kannet maaomaniku nõudel kustutada. Vääriselupaigaks tunnistatud alalt raiutud puidule ei anna aga Metsahoolekogu enda sertifikaati. Sellega seoses palusite kontrollida, kas määruse nr 26 § 18 on põhiseadusega kooskõlas.

Teie kirjeldatud asjaolud ei anna alust väita, et määrus nr 26 on põhiseadusega vastuolus.

Seadus näeb ette, et eramaal saab vääriselupaiga kaitsekohustuse kehtestada üksnes maaomaniku nõusolekul ([metsaseaduse](#) (MS) § 23 lg 4). Seetõttu saab määrus olla seaduse ning seega ka põhiseadusega vastuolus vaid juhul, kui eramaa omanikul pole tegelikult õigust otsustada vääriselupaiga kaitsekohustuse üle.

Eramaal vääriselupaiga kaitsekohustuse võtmiseks tuleb maaomanikul sõlmida riigi kasuks notariaalne leping (MS § 23 lg 4), mistõttu on Eesti looduse infosüsteemi (EELIS) kandel üksnes informatiivne tähendus. Kuna infosüsteemi tehtud kandega ei panda isikule kohustusi, ei piira riik seadusega isiku põhiõigusi.

Ükski määrus ei näe ette, et isikul tekib vääriselupaiga kaitsekohustus ainuüksi sellega, et tema maatükk kantakse vääriselupaigana EELIS-esse. Keskkonnaminister on 04.01.2007 määruses nr 2 „[Vääriselupaiga klassifikaator, valiku juhend, kaitse korraldamine ning vääriselupaiga kaitseks lepingu sõlmimine ja kasutusõiguse tasu arvutamise täpsustatud alused](#)“ (määrus nr 2) kehtestanud, et ka vääriselupaik kantakse EELIS-esse üksnes maaomaniku nõusolekul (määruse nr 2 § 6¹). Põhiseaduse kohaselt ei pea keskkonnaminister kehtestama õigusakti, mis võimaldaks vääriselupaiga kande eramaa omaniku nõudel kustutada.

Asjaolu, et Metsahoolekogu ei saa vääriselupaigaga maa-alalt raiutud puitu sertifitseerida, ei ole riigi seatud piirang. Riik ei korralda puidu sertifitseerimist ning selles valdkonnas toimuv ei ole riigi kontrolli all.

Kuna EELIS on avalik infosüsteem (määruse nr 26 § 19 lg 1), võib igaüks enne maatüki ostmist kontrollida, kas kinnistul asub vääriselupaiku, mis võib takistada sealt raiutud metsamaterjali sertifitseerimist.

Maaomanik võib vaidlustada Keskkonnaameti keeldumisotsuse halduskohtumenetluses, mille käigus ta saab muu hulgas tõsta küsimuse, kas õigusakt on põhiseaduspärane.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Kristel Lekko
õigusteenistuse juhataja, õiguskantsleri nõunik
õiguskantsleri volitusel

Daniil Bardõbahhin 693 8439
daniil.bardobahhin@oiguskantsler.ee